

ЕРОХИН С.В. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ПОНЯТИЯ И СОДЕРЖАНИЯ СОЦИАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В СФЕРЕ ТРУДА

Рассмотрены понятия, цель и основные формы социального партнерства в сфере труда; предложено собственное определение его понятия и содержания.

YEROKHIN S.V. THEORETICAL APPROACHES TO DEFINITION OF CONCEPT AND THE MAINTENANCE OF SOCIAL PARTNERSHIP IN WORK SPHERE

Concepts, the purpose and the basic forms of social partnership in sphere of work are considered; new definition of its concept and the maintenance is offered.

УДК 368.04-057.36(477)

О.О. ЖУК

Національний університет внутрішніх справ

МІСЦЕ ОСОБИСТОГО СТРАХУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ОВС УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СТРАХУВАННЯ¹

Надано аналіз механізму страхування життя та визначено місце державного особистого страхування працівників органів внутрішніх справ України.

Страхування життя – це ефективний спосіб соціального захисту населення, а наукові дослідження в цій галузі не є традиційними для юридичної науки України. Серед напрацьованих останніх років по даній проблемі нам невідомі монографічні роботи, засновані на оригінальних документах, архівних і статистичних першоджерелах.

У вітчизняній науковій літературі проблеми розвитку страхування життя порушені в дослідженнях фахівців: О.М. Бандурки [1], Г.Г. Волошина, Д.Т. Паращук [2], Т. Артюх, С. Осадця [3], Л.В. Нечипорук [4], Л. Кінащук [5]. Певні аспекти страхування життя розглянуті в роботах Л.И. Рейтмана [6, с.246-270], В.В. Шахова [7], С.Е. Саркісова [8], Е.Т. Кагаловської, Н.А. Левант [9], А.А. Кудрявцева [10, с.174-184], С. Шаталова, А. Шохіна, Е. Коломіна, К. Турбіної [11, с.153-174].

Метою роботи є аналіз особливостей страхування життя. Виходячи з цього, поставлені задачі: проаналізувати особливості страхування життя; визначити роль такого страхування для працівників органів і підрозділів внутрішніх справ України. Об'єктом дослідження є особисте страхування.

Методологічною базою статті є роботи вітчизняних і закордонних учених, компетентні думки керівників Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг і Ліги страховиків України.

До початку 90-х років страхування життя було дуже популярними. Страхові поліси мало більш 70 % працюючого населення. Основними факторами, що визначають розвиток ринку страхових послуг, є: рівень доходів населення; довіра до страхових компаній; "страхова культура" населення; податковий режим - надання стимулів населенню для розвитку соціально-орієнтованих видів страхування; поширення обов'язкового страхування.

Вітчизняні компанії, що спеціалізуються на операціях страхування життя, відмовилися від спроб залучити стра-

хувальника високими відсотками і різко обмежили ставки прибутковості у своїх полісах. Очікувати від страховиків високої прибутковості по полісах довгострокового страхування життя не можна. Зазначена в договорі страхування життя величина інвестиційного доходу визначена законодавчо і не повинна перевищувати чотирьох відсотків річних.

Договором страхування життя обов'язково передбачається збільшення розміру страхової суми і (чи) розміру страхових виплат на суми (бонуси), що визначаються страховиком один раз у рік за результатами отриманого інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів по страхуванню життя. Договори довгострокового (накопичувального) страхування життя дозволяють страхувальникам брати участь у розподілі інвестиційного доходу страхової компанії. Щороку компанія по страхуванню життя оцінює свої активи та зобов'язання і від отриманого інвестиційного доходу (не менш 85 %) розраховує бонус чи премію страхувальнику як доповнення до страхової суми. Ці додаткові зобов'язання повідомляються страхувальнику і не можуть бути надалі зменшені в односторонньому порядку, у той же час вони і не можуть бути отримані страхувальником до настання терміну виплати. Договором також може бути передбачене збільшення розміру страхової суми на бонуси, що визначаються страховиком по інших фінансових результатах його діяльності (участь у прибутку страховика). Інтервал процентних ставок, що найбільш часто зустрічаються в страхових продуктах довгострокового страхування життя, є від 4 до 9 %, хоча і це гарантувати страховикам досить складно.

Договір довгострокового страхування життя в обов'язковому порядку передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату у випадку смерті застрахованої особи, а також може передбачати дожиття застрахованої особи до закінчення терміну дії договору страхування чи досягнення застрахованою особою визначеного договором віку (змішане страхування життя).

Багато компаній по страхуванню життя використовув-

¹ Первинна рекомендація з напрямку досліджень: докт. юрид. наук Бандурка О.М. (НУВС).

ють додаткові опції, що можуть бути включені в стандартні поліси за бажанням страхувальника. Список таких опцій звичайно включає такі виплати: по інвалідності, у випадку хвороби, в результаті нещасних випадків, у випадку серйозних захворювань. Це означає, що людина застрахована на випадок смерті в працездатному віці, як правило з одноразовою виплатою родині, на випадок інвалідності з виплатою пенсії протягом терміну інвалідності (звичайно розмір пенсії по інвалідності встановлюється в залежності від групи інвалідності), а при дожитті до зазначеного в договорі віку вона одноразово одержує визначену страхову суму.

Змішане страхування не тільки найбільш повно охоплює життєві ризики страхувальника, але й дає істотну вигоду (якщо тут можна говорити про вигоду) у порівнянні з банківським вкладом (адже банк ніяк не підтримає клієнта у випадку нещастя).

У довгостроковому страхуванні життя існує велика кількість страхових продуктів, які можна звести до страхування трьох вікових груп: дітей, осіб у працездатному віці і пенсіонерів. Одні програми в більшому ступені орієнтовані на нагромадження, інші - на виплату по ризикових подіях. Програми для людей у працездатному віці містять у собі більшу кількість ризиків.

По комплексній програмі страховик виплачує відшкодування не тільки при дожитті до визначеного віку одноразово чи регулярними виплатами (чи довічно протягом визначеного терміну), але і при одержанні інвалідності (пенсія по інвалідності), а також у випадку смерті застрахованого (разова виплата чи пенсія родині, у ряді програм передбачена оплата ритуальних витрат).

Як страхові внески, так і виплати страхового відшкодування в довгостроковому страхуванні життя можуть бути одноразовими чи регулярними. Регулярні внески вносяться протягом визначеного терміну, наприклад, у пенсійному страхуванні до виходу на пенсію чи в інших програмах довгострокового страхування життя до терміну, зазначеному в договорі. Регулярні виплати можуть бути як терміновими, так і довічними.

Соціальний захист співробітників правоохоронних органів залежить і від реалізації обов'язкового державного особистого страхування. Служба в ОВС пов'язана з можливістю втрати як працездатності, так і життя. Тільки за період з січня 1990 року по травень 2002 року при виконанні службових обов'язків загинуло 810 та поранено 5384 працівників. Це демонструє високий рівень ризику професійної діяльності в органах внутрішніх справ [2].

Працівники ОВС України забезпечуються страховим захистом державою на обов'язковій основі. В той же час слід зазначити, що в чинному законодавстві України, яке регулює страхову діяльність, є значні прогалини та колізії поміж правовими нормами. Наприклад, в статті 23 Закону "Про міліцію" закріплюється механізм державного страхування та відшкодування шкоди у випадку загибелі або поранення працівника міліції. З редакції Закону України "Про страхування" 2001 року вилучено цей важливий вид страхування. В той же час відповідно до Положення про порядок і умови державного обов'язкового державного особистого страхування осіб рядового, начальницького та вільнонайманого складу органів і підрозділів внутрішніх справ України передбачено виплату страхового відшкодування у разі загибелі або втрати працездатності, що

потребує внесення страхового платежу державою та виплату відповідних страхових сум у випадку настання страхової події з боку НАСК "Оранта".

Все це обумовлює необхідність удосконалення механізму страхового захисту та створення принципово нового законодавства, що регламентувало б страхове забезпечення працівників ОВС.

Слід зазначити, що специфіка особистого страхування має багато спільного з соціальним страхуванням, але на відміну від нього має особливі джерела формування страхових фондів. До останніх переважно відносять індивідуальні доходи громадян, а не кошти підприємств, установ, організацій. Особисте страхування осіб рядового, начальницького та вільнонайманого складу органів і підрозділів внутрішніх справ України здійснюється за державні кошти. Особисте страхування розглядає такі ризики як смерть, тимчасова та постійна втрата працездатності, закінчення активної трудової діяльності. Особливістю особистого страхування працівників ОВС є те, що ці ризики розглядаються тільки в умовах виконання службових обов'язків, що і потребує реалізацію цього виду тільки при участі такого страхувальника як держава.

На підставі вище викладеного, можна зробити наступні висновки:

1. Нерозвиненість довгострокового страхування і розвиток короткострокового страхування життя в Україні - це реакція страхового ринку на існуючі законодавчі й економічні умови. Страхування життя, з огляду на його довгостроковість, дуже відчутно до різних макроекономічних факторів, таких як інфляція, валютний курс, ставки прибутковості та інше. В основі системи довгострокового страхування життя лежать два типи ризиків: демографічні ризики (смерть чи інвалідність годувальника, старість), що приводять людину чи її родину до втрати джерел доходу; події по перевазі недемографічного характеру, такі, наприклад, як одруження, що ведуть до фінансових витрат, які виходять за рамки поточного сімейного бюджету.

2. Особливістю особистого страхування працівників ОВС є те, що ризики розглядаються тільки в умовах виконання службових обов'язків, що і потребує реалізацію цього виду тільки при участі такого страхувальника, як держава.

Є нагальна потреба використання закордонного досвіду з метою розробки ефективних у практичному відношенні рекомендацій щодо особистого страхування співробітників ОВС, що безумовно сприятиме підвищенню рівня їх професійної діяльності. В наступних роботах ми передбачаємо приділити цій проблемі певну увагу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александров Т.Г., Бандурка О.М., ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л. Страхування. -К., 2003. -880.
2. Волошин Г.Г., Паращук Д.Т. Вдосконалення законодавства про соціально-правовий захист працівників міліції - нагальна потреба часу // Вісник Ун-ту внутр. справ. -2002. -Вип.8. -С.113-116.
3. Страхування: Підручник /Кер. авт. кол. і наук. ред. С.С. Осадець. -К.: КНЕУ, 1998. -528 с.
4. Нечипорук Л.В. Закон України «О страховании»: Комментарий. -Х.: ООО «Одиссей», 2004. -360 с.
5. Кінашук Л. Особливості проведення страхування

співробітників правоохоронних органів в Україні та за кордоном // Підприємництво, господарство і право. –2003. –№ 12. –С.27-31.

6. Страхование дело /Под ред. Л.И. Рейтмана. -М., 1992. –526 с.

7. Шахов В.В. Страхование. -М.: ЮНИТИ, 2000. -311 с.

8. Саркисов С.Э. Личное страхование. –М.: Финансы и статистика, 1996. –94 с.

9. Кагаловская Э.Т., Левант Н.А. Справочное пособие

по личному страхованию в России. –М.: ЮКИС, 1993. – 133 с.

10. Кудрявцев А.А. Демографические основы страхования жизни. –СПб.: Питер, 1996. -237 с.

11. Шаталов С., Шохин А., Коломин Е., Турбина К. Личное страхование в России. Опыт. Проблемы. Перспективы. -М.: Дайджест, 2001. -220 с.

Надійшла до редколегії 11.06.2004

ЖУК А.А. МЕСТО ЛИЧНОГО СТРАХОВАНИЯ РАБОТНИКОВ ОВД УКРАИНЫ В СИСТЕМЕ СТРАХОВАНИЯ

Представлен анализ механизма страхования жизни и определено место государственного личного страхования работников органов внутренних дел Украины.

ZHUK A.A. THE PLACE OF PERSONAL INSURANCE EMPLOYEES OF UKRAINE LAW-ENFORCEMENT ORGANS IN INSURANCE SYSTEM

The analysis of the mechanism of life insurance is submitted and the place of the state personal insurance employees of law-enforcement organs of Ukraine is determined.

УДК 366.54

О.В. ЗВЕРЕВА, канд. юрид. наук

Макіївський економічно-гуманітарний інститут

ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ БЕЗПЕКИ І ЯКОСТІ ТОВАРІВ, РОБІТ, ПОСЛУГ (ПИТАННЯ ПРИПИНЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНТРАФАКТНОЇ ПРОДУКЦІЇ)

Надано аналіз правового регулювання діяльності державних органів по забезпеченню безпеки і якості товарів, робіт, послуг, як в Україні, так і за рубежом.

Наміри України вступити у Всесвітню торгову організацію та інтегруватися в Європейське співтовариство вимагають зближення законодавства, що регламентує питання безпеки і якості товарів, робіт і послуг до законодавства країн з розвинутою ринковою економікою. Це повинно сприяти наданню виробникам і споживачам надійних гарантій захисту їх прав, а також створенню умов для існування цивілізованого ринку. Актуальність зближення законодавства, регламентуючого питання безпеки і якості товарів, робіт, послуг обумовлюється намірами України стати членом всесвітньої торгової організації.

Питання безпеки і якості товарів, робіт, послуг безпосередньо стосуються сфери захисту прав споживачів. Велика увага питанням безпеки і якості товарів, робіт, послуг приділена в прийнятій Кабінетом Міністрів України Програмі захисту прав споживачів на 2003-2005 р., зокрема, щодо розробки системи оповіщення населення про появу на ринку небезпечних для життя продуктів.

Раніше в науці досліджувались окремі аспекти діяльності державних органів, у повноваження яких входять і питання по забезпеченню безпеки і якості товарів, робіт і послуг. Зокрема, ними займалися В.А. Рубанова, С.Н. Жулинський, В.Н. Лопатин, С.А. Парашук, однак що стосується розвідки питань безпеки та якості через взаємодію державних органів з питань припинення реалізації контрафактної продукції, то вони є новими. Тому метою статті

є аналіз діяльності різних державних органів по забезпеченню якості товарів, робіт, послуг, зокрема, по припиненню реалізації підробленої контрафактної продукції.

У нашій країні права споживачів регламентує Закон України "Про захист прав споживачів" від 15.12.1993 р. [1], який хоча і не вирішив усіх проблем у цій сфері, але істотно підсилив захист прав споживачів, увів нові підходи до правових методів такого захисту. Насамперед, Закон установив, що захист прав споживачів є обов'язком держави (ст.4) і чітко сформулював права споживачів, що підлягають захисту (ст.3), а також указав державні органи, що здійснюють цей захист і визначив їхню компетенцію.

Відповідно до закону, державний захист прав споживачів здійснює спеціально уповноважений орган державної виконавчої влади в сфері захисту прав споживачів (Держпотребзахист України) і його територіальні органи, місцеві державні адміністрації й органи місцевого самоврядування, а також судові органи. До внесення змін у 2002 році, як державний орган, що здійснює державний захист прав споживачів, закон називав Антимонопольний комітет України, але зазначеними змінами він був виключений. Ці зміни були викликані тим, що на практиці як такої діяльності до питань захисту прав споживачів Антимонопольний комітет не здійснював (мається на увазі робота безпосередньо зі споживачами), однак такий погляд здається поверхневим і необґрунтованим.